

BEMÆRK!

Da det hænder, at kasserer står med et indbetalingskort uden afsender, skal det endnu engang understreges kraftigt, at man er meget omhyggelig med at udfylde kuponen til medlemsindbetaling. Vi kan ikke gøre andet end at bruge de indbetalte penge men uden til gavn for den anonyme indbetaler.

VERDENS BOGDAGEN 2004

Den årlige VERDENS BOGDAG afholdtes som sædvanlig den 23. april. Årets tema var PROVINSFORFATTERE I KØBENHAVN, og selvom Johannes Jørgensen var særdeles kosmopolitisk i sin kunst som i sit liv, så var det dog i København han modnedes som forfatter dog med udgangspunkt i Svendborg. Derfor var det ganske naturligt at han indgik i årets tema. Selskabets formand deltog i et arrangement på Københavns Hovedbibliotek, som markerede temaet med følgende ordlyd: "Drømmenes storby og den provinsielle virkelighed – litteraturhistorisk guide til København med 5 stop". De 5 stop var foruden Johannes Jørgensen, Emil Aarestrup, I. P. Jacobsen, Jeppe Aakjær og den særdeles nulevende forfatter Katrine Marie Guldager, som læste en af sine egne noveller. Arrangementet sluttede med en forfriskende indføring i digternes København af forfatteren, lektor Lars Handesten fra Syddansk Universitet.

Johannes Jørgensen Selskabets bestyrelse:

Stig Holsting, Formand, Jagtvej 183 A, 2100 København Ø. Tlf. 87580303
e-post stig.holsting@mobilixnet.dk

Jørgen Nybo Rasmussen, Næstformand, Svanevej 38, 4000 Roskilde.
Tlf. 46753660

Susanna Figgé, Sekretær og redaktør af selskabets Nyhedsbrev,
Njalsgade 51, 2300 København S Tlf. 32961084

Peder Bo, Kasserer, Krøyersvej 5, 5700 Svendborg
Tlf. 62211762,
mail@johannesjorgensenselskabet.dk

Ove Klausen, Ottosminde 2, 8900 Randers
Tlf. 86404032

NYHEDSBREV

Johannes Jørgensen Selskabet

Juli 2004

2. årg.

Nr. 2

GOLDEN DAYS IN COPENHAGEN

Af *Stig Holsting*

I sidste nummer af Nyhedsbrevet løftede vi sløret for efterårets kulturbegivenhed i Hovedstadsområdet – de såkaldte Golden Days, som løber over dagene fra 3. til 26. september. Festivalens tema og titel er: Drømmetid – København i 1890'erne. Siden har vi haft travlt med at tilrettelægge Johannes Jørgensen Selskabets andel i begivenhederne, for netop i de pågældende år var den unge Johannes Jørgensen dybt involveret i den litterære debat i hovedstaden. Hans andel i begivenhedernes gang er vanskelig at overvurdere, for med tidsskriftet "Taarnet" satte han et skred i gang i det kulturelle miljø, som gav dønninger langt op i det næste århundrede. Derfor vil Johannes Jørgensens navn hyppigt dukke op i mange af de arrangementer, som tilbydes publikum gennem de godt tre uger, festivalen varer.

Johannes Jørgensen Selskabets arrangement bliver et endagsseminar med overskriften "ET OPGØR". Det finder sted lørdag den 11. september kl. 12 til kl. ca. 16 i det stemningsfulde Møstings Hus på kanten af Frederiksberg Have. Det vil indgå i de løbende annonceringer i presse og andre steder, hvor Golden Days bliver omtalt. Det skal dog allerede her og nu understreges, at da der er begrænset plads i lokalerne i Møstings Hus, gør man klogt i at reservere sig plads i god tid. Det er et åbent arrangement, som ikke er forbeholdt medlemmer og det må formodes at have stor og almen interesse. Derfor appellerer vi til alle, som reserverer plads, at udnytte den for ikke at forhindre andre i at kunne deltage. Pladsreservation kan foretages ved at ringe til 8758 0303 eller maile, e-mail stig.holsting@mobilixnet.dk. Man vil da få tilsendt et adgangsbevis, som er nødvendigt for at få adgang. Da arrangementet er gratis kan man ikke bestille adgangskort over BILLETnet.

Programmet, som allerede nu ligger fast kan ses på side 3.

Vil man vide mere om Golden Days, og hvad der ellers er af tilbud, og der er meget at hente, kan man gå ind på festivalens hjemmeside www.goldendays.dk. Johannes Jørgensen Selskabet er ikke alene om at beskæftige sig med digteren og hans betydning for tidens kulturdebat. F. eks. afholder Frederiksberg Bibliotek mandag den 20. september kl. 19.30 et arrangement i Landbohøjskolens Bindsbøll-aula over emnet "Taarnet" med litteraturkritikeren Erik Skyum-Nielsen. Adressen er Bülowvej 17 i Landbohøjskolens hovedbygning. Desuden er der arrangementer andre steder bl.a. med oplæsning på Det kongelige Bibliotek og udstillingen "Ingeborg" i Den sorte Diamant om kunstnerne i "Taarnet"-kredsen. Men følg med i programmet dag for dag. Aviser og opslagsstandere vil fortælle om det hele.

Johannes Jørgensen
i opgørets år i 1890'erne,
hvor han havde etableret sig
som nygift på Kastanjevej 19
på Frederiksberg.

Vi gør allerede nu opmærksom på, at årets generalforsamling bliver afholdt lørdag den 6. november, på Johannes Jørgensens fødselsdag. Det bliver som sædvanlig på Svendborg Bibliotek.

JOHANNES JØRGENSEN I DEN DANSKE SYMBOLISME

af
Kirsten Krog

Symbolismen er i sin vorden et fransk fænomen, og det er herfra den danske symbolisme er blevet inspireret.

Centralt i den franske symbolisme står Charles Baudelaire. Fra Baudelaire kan man spore rødder tilbage til den tyske romantik, bl.a. via Edgar Poe. Også i den danske symbolisme kan man se klare træk fra romantikken, hvilket bl.a. ses i Johannes Jørgensens digt *Bekendelse*. Baudelaire var imidlertid også inspireret af den svenske mystiker Emanuel Swedenborg.

Som noget centralt i Baudelairens æstetik står tanken om, at der findes en forbindelse mellem alting i tilværelsen. Med andre ord er der en sammenhæng mellem det dennesides og det hinsides – en sammenhæng, som poesien er med til at skabe og tydeliggøre. Man kan i denne tankegang spore rødder, der går tilbage til idealismens fader Platon og dennes lære om fænomen- og idéverden. For idealisten kan materien ikke skilles fra ånden. I materien, eller fænomenernes verden gemmer der sig altid en højere og virkeligere verden, *eidos* (idéen). I modsætning til det, regner man i realismen ikke med denne højere virkelighed, men søger blot at gengive den materielle virkelighed.

Den danske symbolisme opstod netop bl.a. som en modvægt til og et opgør med den manglende metafysik i den naturalistiske tradition. Litteraturforskeren Jette Lundbo Levy taler i bogen *Litteraturhistorier* om, at man kan "betragte den danske symbolisme som et generations- og faderopgør med Georg Brandes og med 1870'ernes og 80'ernes realistiske digtning og ideverden" (s. 279). Man skal imidlertid passe på ikke at tolke dette for unuanceret. Johannes Jørgensens forfatterskab startede ikke som et opgør med Brandes. Som ung var Jørgensen fascineret af bl.a. Darwin - og hans digtning var præget af tidens tro på naturvidenskaben. Først senere og definitivt med sin konvertering til Den katolske Kirke gjorde han op med Brandes og naturalismen. Det samme opgør kom aldrig hos Sophus Claussen.

På dansk jord er symbolismen uløselig forbundet med trekløvet: Johannes Jørgensen, Sophus Claussen og Viggo Stuckenberg, men

også navne som Helge Rode, Sophus Michaëlis og Thor Lange må nævnes. Lige så forbundet er den danske symbolisme med tidsskriftet *Taarnet*, som kom til at markedsføre symbolismen i Danmark. Første hæfte udkom den 21. Oktober 1893 og allerede med septembernummeret i 1894 var tidsskriftets levetid forbi. I hæfterne kunne man bl.a. finde oversættelser af Baudelaires poesi og artikler.

At bruge *tårnet* som metafor for symbolismen ligger i direkte forlængelse af Jørgensens opfattelse af religionens og kunstens naturlige forening. Et tårn er en bygning, som strækker sig og peger opad mod det hinsidige. Jørgensen er her blevet inspireret af J.K. Huysmans beretning om Durtal, der sidder i et klokketårn nat efter nat og drøfter netop religion og kunst.

I tidsskriftet findes artikler og digte af både Sophus Claussen og Viggo Stuckenberg, men det er Johannes Jørgensen, som står som redaktør og udgiver af *Taarnet*, og det bliver også hans konvertering til katolicismen, som bevirker, at tidsskriftet får så kort en levetid. Skellet mellem de tre nok største symbolister i Danmark bliver for stor, og bruddet sker.

Disse tre digtere viser da heller ikke et ensartet billede af den danske symbolisme. Mens der hos Viggo Stuckenberg er en overvægt af livshad eller livsformægtelse, ses der hos Sophus Claussen, som også har et stænk af dette had, en større livsglæde eller måske snarere tilbedelse af livet. Det bliver imidlertid Johannes Jørgensen, som primært kommer til at skille sig ud, ikke mindst i sin holdning til metafysikkens rolle i symbolismen. Litteraturforskeren Bo Hakon Jørgensen kalder således Johannes Jørgensen for *den transcendent symbolist*, mens Sophus Claussen betegnes som *den humane symbolist*. Det er da også karakteristisk, at disse to adskiller sig klart på det vertikale plan. Mens Johannes Jørgensen beskæftiger sig med det hinsidige, det ovenfrakommende, og dermed benytter sig af poesien for at nå dette højere, forsøger Sophus Claussen at forene det religiøse og det jordiske med ord som "Livet er selv en Religion". Jørgensen søger med andre ord det guddommelige uden for sig selv, mens Claussen - for at bruge et udtryk, som Ingeborg Stuckenberg benytter sig af i et brev til Johannes Jørgensen - søger sin "egen Guddoms kraft". Johannes Jørgensen står her på traditionernes grund, mens Claussen på mange måder viser sig mere som et barn af sin tid. Man kan sige, at Jørgensen i sin digtning stræber tilbage, mens Claussen skriver i forlængelse af Det moderne Gennembrud.

Forskellen på Claussen og Jørgensen kan også beskrives, som litteraturforsker Klaus P. Mortensen gør det i *Litteraturhistorier*: "Hvor Jørgensens digtning søger *transcendens*, der stræber Claussen efter *transparens* i forhold til den foreliggende virkelighed (s. 231). De søger begge *virkeligheden*, men virkeligheden er for Claussen at finde i det dennesidige. Digtningen skal så at sige gøre denne verdens virkelighed gennemsigtig.

Mens målet med den symbolistiske kunst altså har været forskellig for Stuckenberg og Claussen på den ene side og Jørgensen på den anden side, har midlet hos dem ligget tæt op ad hinanden. Digtet skulle bygge på intuitionen og være enhedsskabende.

SEKRETÆREN SKRIVER

Johannes Jørgensen
på sin altan i Assisi
sammen med en franciskaner

Som det fremgår andet steds i dette nyhedsbrev er J.J. Selskabet en levende kulturel forening der ikke kun arbejder inden for egne rammer og præmisser men som retter sine aktiviteter mod tidens kulturelle strømninger og tilbud, for at give sit bidrag. Vi er sikre på, at Golden Days også vil berige mange deltagere uden for J.J. Selskabets kreds.

I 2006 mindes J.J. Selskabet 50 året for Johannes Jørgensens død ved bl.a. at forsøge arrangeret og gennemført en rejse til Assisi. Rejsen vil blive planlagt sammen med en erfaren rejseleder, men bestyrelsen opfordrer medlemmerne til at kontakte os med gode ideer, hjælp til rejsen, egne rejsebeskrivelser, fotos o.l.

På et tidspunkt afholder vi en Assisi-aften, hvor vi samles og taler om rejsen. Man må godt allerede nu tilkendegive sin interesse hos enten formanden eller sekretæren.

Vi glæder os til det kommende efterår i selskabet og håber at træffe mange medlemmer til de spændende arrangementer.

Susanna Figgé

RUNDTUR I KØBENHAVN

Forårets ekskursion til københavnske Johannes Jørgensenlokaliteter samlede 20 deltagere fra både Sjælland, Fyn og Jylland. Med udgangspunkt i Jesu Hjerter kirke på Vesterbro, hvor J.J. konverterede i 1896 gik turen til Frederiksberg Have og videre til Kastanievej (med tårnet), Frederiksberg Allé, Hallinsgade og til Charlottenlund, hvor digterens sønnesøn, forfatteren Flemming Jerk med familie sluttede sig til selskabet. I haven til Johannes Jørgensens hus på Forårsvej fik deltagere en levende indføring i tiden fra familien Jørgensen købte huset i 1904 og indtil hans brud med familien og rejsen til udlandet.

Efter en tiltrængt pause på Teaterkroen i Ordrup gik turen videre til Ordruphøj og sluttede på Vilvordevej. Det var alle mellemstationer på Johannes Jørgensen 20 år i København, og selvom det ikke kunne lade sig gøre at gøre turen kronologisk var alle enige om, at man havde fået en god visuel baggrund for digterens omtumlede liv inden hans rejse fra Danmark.

Deltagerne i ekskursionen i "Johannes Jørgensens København" foran tårnet på hjørnet af Kastanievej og H. C. Ørstedvej

JOHANNES JØRGENSEN SEMINAR "ET OPGØR"

i
MØSTINGS HUS PÅ FREDERIKSBERG
LØRDAG DEN 11. SEPTEMBER KL. 12.00—16.30

Ekstern lektor Ph.d. Oluf Schönbeck: Digterliv og digterdrømme i 1890'ernes København. Om Johannes Jørgensen og Ingeborg og Viggo Stuckenberg.

Redaktør Henrik Wivel: Johannes Jørgensen og Symbolisterne.

Forfatteren Stig Holting: Det indre og ydre opgør afspejlet i Johannes Jørgensens tidlige forfatterskab.

Cand.mag. Elly Bruunshuus Petersen: Samarbejdet mellem Johannes Jørgensen og Carl Nielsen.

Desuden vil sangeren *Bo Anker Hansen* og pianisten *Michael Bønsdorf* fremføre fire sange af Johannes Jørgensen og Carl Nielsen.

MINDEPLADE

Efter at Frederiksberg Kommune og beboerne i ejendommen Kastanievej/H. C. Ørstedvej på Frederiksberg har givet tilladelse til opsætning af en mindeplade for Johannes Jørgensen på den historiske ejendom, er bestyrelsen for selskabet ved at realisere ideen. Det sker i første omgang ved at indsamle de fornødne 15.000 kr. til projektet. Bestyrelsen har åbnet en konto **0815 0000540609** mærket **Mindeplade** alene til formålet, hvor enhver er velkommen til at yde sit bidrag. Og der står allerede penge på kontoen.

I dette hus boede digteren

JOHANNES JØRGENSEN

i årene 1891-1893

medens han udgav tidsskriftet

"TAARNET"

som indvarslede symbolismen i dansk litteratur

Opsat af Johannes Jørgensen Selskabet i 2004

Teksten til mindepladen der skal sættes på tårnet på Kastanievej på Frederiksberg